

HÅLLBARHET

Detta är en sammanställning av de hållbarhetskrav och villkor som har ställts i upphandlingen av:

Livsmedel krisberedskap 2023

Nivå av hållbarhet

Hållbarhetskrav Ja Nej

Hållbart ramavtal¹ Ja Nej

Hållbart alternativ² Ja Nej

¹ Med hållbart ramavtal menas ett ramavtal som är fokuserat på en hållbar lösning. Det kan vara en design/prestanda/funktion där ett helhetsperspektiv har antagits ur hållbarhetssynpunkt. Antingen kan det gälla en mer hållbar lösning än den konventionella lösningen på marknaden, eller så omfattar ramavtalet enbart den hållbara delen av den etablerade marknaden, t.ex. elbilar.

² Med hållbart alternativ menas ett ramavtal där det finns varor i varukatalogen/webbutiken/varulistan som är markerade som särskilt hållbara. Det kan t.ex. vara miljömärkning enligt Svanen, energimärkning, Fairtrade-märkning eller Upphandlingsmyndighetens kriterier för giftfri förskola. Tanken är att det ska vara lätt för kunden att hitta de hållbara alternativen på ramavtalet.

SAMMANFATTNING HÅLLBARHETSNYTTOR

Genom våra kravställningar i upphandlingen uppnås följande hållbarhetsnyttor:

Tillgänglighet och samtliga användares behov

- Hänsyn är taget till allergier.

Hållbara leveranskedjor

- Leverantören ska ha en uppförandekod kring mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljöskydd och anti-korruption i leveranskedjan.

Klimatpåverkan

- Leverantörerna ska ha en klimatpolicy för transporter.

Naturresurser, biologisk mångfald och ekosystem

- På ramavtalet kan du avropa varor med certifierad palmolja.

Systematiskt miljöarbete

- Leverantören ska bedriva ett systematiskt miljöarbete.

Djuromsorg

- Vid förnyad konkurrensutsättning kan du ställa krav på god djuromsorg i linje med svensk lagstiftning.

Övrigt

- Vid förnyad konkurrensutsättning kan du ställa krav på eller ge mervärde för ekologiska varor.

DE GLOBALA MÅLEN

Krav och villkor i upphandlingen bidrar till att uppnå mål 2, 3, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15 och 16.

HÅLLBARHETSHÄNSYN

Nedan är en sammanställning av de hållbarhetshänsyn som tagits i upphandlingen och hur vi resonerat kring respektive hänsyn. Du kan även se kravformuleringarna.

BARNS RÄTT I UPPHANDLING³

Ja Nej

Motivering: Hänsyn till barns allergier tas genom krav om märkning av allergener enligt EU:s allergenlista (se rubrik Tillgänglighet och samtliga användares behov).

ARBETSRÄTTSLIGA VILLKOR ENLIGT KOLLEKTIVAVTAL⁴

Ja Nej

Motivering: Inte relevant då inga betydande risker har konstaterats för löner, semester och arbetstid.

ARBETSMILJÖ⁵

Ja Nej

Motivering: Inte relevant då inga betydande arbetsmiljörisker har konstaterats i Sverige.

SYSSELSÄTTNINGSFRÄMJANDE ÅTGÄRDER⁶

Ja Nej

Motivering: Inte relevant då avropen är för korta.

³ Inköpscentralen är inte skyldig att efterleva barnkonventionen, såvida vi inte agerar ombud åt en upphandlande myndighet som har sådan skyldighet genom delegerat ansvar från staten. Inköpscentralen tar dock ändå i beaktande barns rätt, bl.a. genom krav på varan eller tjänsten om den riktar sig till barn (t.ex. vad gäller kemikalier) eller genom krav på att leverantören ska utföra tjänsten med beaktande av barnets bästa. Inköpscentralen kan också inhämta barns åsikter även om vi inte är skyldiga att göra det. Vi bygger också in möjligheter för kunder att ta hänsyn till individuella barns åsikter, om avropen gäller en fråga som rör barn.

⁴ Inköpscentralen är skyldig att ställa arbetsrättsliga villkor enligt kollektivavtal (lön, semester och arbetstid) om summan av upphandlingen är högre än tröskelvärdet och det anses behövligt.

⁵ Inköpscentralen ställer krav på arbetsmiljö, t.ex. genom krav på systematiskt arbetsmiljöarbete, om arbetsmiljöriskerna är höga. Kraven kan gälla både fysiska, psykologiska och sociala förhållanden. Kraven kan också gälla utformning av arbetsplatser och arbetsutrustning.

⁶ Inköpscentralen öppnar i de fall det är lämpligt med tanke på upphandlingsföremålet och avtalets längd upp för våra kunder att föra dialog med leverantörer om sysselsättningsfrämjande åtgärder för grupper som står långt från arbetsmarknaden, t.ex. utrikes födda, nyanlända, personer med funktionsnedsättning, personer som saknar avslutad gymnasieutbildning, äldre eller långtidsarbetslösa.

LIKA RÄTTIGHETER OCH MÖJLIGHETER⁷

Ja Nej

Motivering: Aspekten anses inte vara relevant för det specifika upphandlingsföremålet.

TILLGÄNGLIGHET OCH SAMTLIGA ANVÄNDARES BEHOV⁸

Ja Nej

Motivering: Med hänsyn till allergier har vi ställt krav på att varorna ska vara tydligt märkta med allergener enligt EU:s allergenlista. Vi har även ställt krav på språk på livsmedelsförpackningarna.

Allergener

Krav på varan

Allergener kallas ämnen som är vanliga orsaker till allergi eller annan överkänslighet. Med allergener avser beställaren alla ämnen som är upptagna på EU:s allergenlista.

Leverantören ska löpande hålla sig uppdaterad vilka ämnen som EU:s allergenlista innehåller och skyndsamt ändra receptur eller vidta andra nödvändiga åtgärder vid förändring av innehållet på listan som kan påverka färdig varan till beställaren.

Alla varor ska vara tydligt märkta med information gällande vilka allergener varan innehåller, och i övrigt följa lagstiftning och rekommendationer inom området.

Nedanstående lista på allergener är EU:s senast publicerade lista, dock ska leverantören säkerställa att ämnen på listan är korrekta. Information gällande allergenlistan kan inhämtas på Livsmedelsverket webbsida ([livsmedelsverket.se](https://www.livsmedelsverket.se)).

Ämnen som finns med på EU:s allergenlista:

- Spannmål, som innehåller gluten
- Kräftdjur
- Ägg
- Fisk
- Jordnötter

⁷ Inköpscentralens krav på lika rättigheter och möjligheter utifrån diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder kan ta sikte på både leverantörer som arbetsgivare och leverantörers bemötande av allmänheten eller personal inom avropande myndigheter. Kraven kan också svara mot olika gruppers behov och villkor, t.ex. kläder i storlekar för både storvuxna och småvuxna, kvinnor och män.

⁸ Inköpscentralen är skyldig att ställa tillgänglighetskrav om summan av upphandlingen är högre än tröskelvärdet, det som ska upphandlas ska användas av fysiska personer och det inte finns några särskilda skäl att inte ställa krav. En nedsättning av funktionsförmåga kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och kan handla om nedsatt rörelseförmåga, syn, hörsel, röst- och talfunktion, kognitiv förmåga, besvär i andningsorgan, allergier eller överkänslighet, eller andra nedsättningar och variationer i funktionsförmåga.

- Sojaböner
- Mjölk och mjölkprodukter (inklusive laktos)
- Nötter (mandel, hasselnöt, valnöt, cashewnöt, pekannöt, paranöt, pistaschmandel, macadamianöt)
- Selleri
- Senap
- Sesamfrön
- Svaveloxid och sulfid i koncentrationer på mer än 10 mg/kg eller 10 mg/liter
- Lupin
- Blötdjur (exempelvis snäckor, ostron, musslor och bläckfisk)

Reglerna gäller även ingredienser som framställs av ämnen i listan, till exempel sojalecitin eller fiskolja. Det måste då finnas information om att lecitet kommer från soja och att oljan kommer från fisk. Reglerna gäller både ingredienser (inklusive aromer, enzymer och tillsatser) och eventuella processhjälpmedel.

Samtliga varor ska vara fria från angivna allergener i receptur. Spår av allergener tillåts och ska tydligt märkas ut på förpackning. Vid avrop och FKU kan beställare komma att ställa ytterligare krav.

Leverantören ska säkerställa att de livsmedel som är märkta till exempel "glutenfritt" eller "mjölkfritt" och som vänder sig till personer med överkänslighet mot dessa livsmedel således är fria från dessa allergener. Det gäller även eventuella livsmedelstillsatser om detta förekommer i anbudsgivarens varor.

Leverantören säkerställer att producenten som tillverkar/producerar varorna, på begäran kan tillhandahålla dokumentation och beskrivning gällande rutiner samt om nödvändigt åtgärdsplaner för att produktionen utförs på ett livsmedelssäkert sätt utan risk för kontaminering. Beställaren ska kunna ta del av denna dokumentation inom 10 arbetsdagar efter begäran från leverantören som skyndsamt ska agera för att tillhandahålla beställaren nödvändig dokumentation för att styrka detta.

Språk på förpackning

Krav på varan

Språk på innerförpackning ska minst finnas på svenska och engelska. Det är ett mervärde om innehållsförteckning och övrig information finns på fler språk. För enskilda varor som är för små för att märkas accepteras att ytterförpackning är märkt med innehållsförteckning.

HÅLLBARA LEVERANSKEDJOR⁹

Ja Nej

Motivering: Leverantören ska ha en uppförandekod kring mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljöskydd och anti-korruption i leveranskedjan.

⁹ Inköpscentralen är skyldig att ställa arbetsrättsliga villkor enligt ILO:s kärnkonventioner om summan av upphandlingen är högre än tröskelvärdet och det anses behövt. Inköpscentralens krav om hållbara leveranskedjor täcker dock mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljöskydd och affärsetik. Kraven kan också utökas med specifika krav för t.ex. rättvis handel eller konfliktmineraler.

Hållbara leveranskedjor

Krav på leverantören

Leverantören ska senast 12 månader efter avtalsstart ha en policy (uppförandekod) kring mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljöskydd och anti-korruption i leveranskedjan (hållbara leveranskedjor).

Policyn ska vara allmänt tillgänglig, beslutad av högsta ledningen och innehålla ett åtagande om att respektera:

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- ILO:s åtta kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering och föreningsfrihet samt organisationsrätt (nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182)
- FN:s barnkonvention, artikel 32
- den arbetsrättslagstiftning, inklusive bestämmelser om lön, arbetstid, ledighet och socialförsäkringsskydd, som gäller i landet där arbetet utförs
- det arbetarskydd och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i landet där arbetet utförs.- den miljöskyddslagstiftning som gäller i landet där arbetet utförs, och
- FN:s konvention mot korruption.

Leverantören ska även ha antagit rutiner för att vidareförmedla policyn och åtagandet i den egna verksamheten och i leveranskedjan, samt utsett ansvarig på ledningsnivå som ansvarar för efterlevnaden av villkoren. Vid begäran från Inköpscentralen ska policyn uppvisas.

HÅLLBARA INVESTERINGAR¹⁰

Ja Nej

Motivering: Inte relevant då upphandlingsföremålet inte omfattar investeringar.

CIRKULÄR EKONOMI¹¹

Ja Nej

Motivering: För livsmedel som kräver extra lång hållbarhetstid är det mycket viktigt att förpackningarna är anpassade efter maten och dess lagringsmiljö för att garantera hållbarhetstiden. Det finns idag inte någon större variation inom förpackningar eller förpackningsmaterial anpassade för livsmedel med lång hållbarhet.

¹⁰ Inköpscentralen krav på hållbara investeringar omfattar bland annat Principles for Responsible Investment, rapportering enligt upplysningsförordningen, andel investeringar som omfattas av taxonomiförordningen, exkludering av företag utifrån hållbarhetskriterier, användande av ägarinflytande, andel räntetillgångar som är gröna obligationer och tillgångsportföljens koldioxidavtryck.

¹¹ Inköpscentralen har ett särskilt fokus på cirkulär ekonomi då behovet är stort av att snabbt få till cirkulära materialflöden och ett minskat fotavtryck från de varor som upphandlas. Kraven syftar bland annat till återanvändning, reparation, renovering, återtillverkning, delning, förlängd livslängd, modularisering, förlängd garantitid, ökat innehåll av återvunnet material samt materialmärkning.

KLIMATPÅVERKAN¹²

Ja Nej

Motivering: Krav är ställt kring att leverantörerna ska jobba med klimatanpassade transporter.

Minskad klimatpåverkan från transporter

Krav på leverantören

Klimatpolicy för transporter inom uppdragen

Leverantören ska senast vid avtalsstart ha en policy kring hur transporter inom uppdragen sker med lägsta möjliga klimatpåverkan. Policyn ska vara antagen av ledningen och ska innehålla åtagande om att minimera klimatpåverkan från både egna transporter och inköpta transporttjänster.

På begäran från Inköpscentralen ska leverantören inkomma med policyn.

NATURRESURSER, BIOLOGISK MÅNGFALD OCH EKOSYSTEM¹³

Ja Nej

Motivering: Palmolja används i stor utsträckning i frystorkad mat och i konserver. Vi har kravställt att varorna enbart ska innehålla certifierad palmolja genom RSPO Credits. Vid FKU kan krav ställas på certifierad palmolja med särhållen leverantörskedja.

Certifierad palmolja

Krav på varan

Fetter från palmolja i varor ska komma från ett produktionssystem som bidrar till:

- Rättvisa arbetsvillkor (1)
- Skydd för lokalbefolkningens land, rättigheter och inflytande
- Bevarande av primärskog och naturvärden (High Conservation Values - HVC)
- Skydd för djurlivet på plantagerna.

Detta sker genom att en premie betalas ut till hållbara producenter i produktionskedjan (principen Book and Claim) eller att hållbar palmolja produceras i motsvarande mängd (principen Mass Balance).

Vid begäran från inköpscentralen under avtalstid ska certifiering enligt Roundtable On Sustainable Palm Oil (RSPO credits) eller likvärdig märkning uppvisas för de varor på avtalet som innehåller palmolja.

¹² Inköpscentralen har som ambition att ställa drivande klimatkrav som möjliggör för upphandlande myndigheter att uppfylla sina klimatmål. En viktig del i arbetet är att analysera var i varan/tjänstens livscykel störst klimatpåverkan sker och inrikta kraven på detta. Klimatpåverkan kan exempelvis bero på utsläpp av växthusgaser, energi- eller bränsleanvändning och materialval. Inköpscentralen har också ett särskilt fokus på fossilfria transporter, då området är mycket viktigt för att klimatmålen ska kunna nås.

¹³ Inköpscentralen har som ambition att säkerställa ett hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, t.ex. krav på markanvändning, nyttjande av vattenresurser och bekämpningsmedel samt läckage av näringsämnen.

(1) Rättvisa arbetsvillkor innebär att minst grundläggande arbetsvillkor ska respekteras; ILO:s kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering, föreningsfrihet samt organisationsrätt (nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182) samt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948).

Certifierad palmolja - särskållen leverantörskedja (UHM KravID 10886)

Krav på varan (frivilligt krav vid avrop eller FKU)

Fetter från palmolja som används i varorna ska vara producerad på ett sätt som uppfyller följande:

- Rättvisa arbetsvillkor
- Skydd för lokalbefolkningens land, rättigheter och inflytande
- Bevarande av primärskog och naturvärden (High Conservation Values - HVC)
- Skydd för djurlivet på plantagerna.

Detta sker genom en särskållen leverantörskedja (principen Segregated eller Identity preserved).

Vid begåran från inköpscentralen under avtalstid ska certifiering enligt Roundtable On Sustainable Palm Oil (RSPO) Segregated, Identity Preserved, KRAV-ekologiskt eller likvärdig märkning uppvisas för de varor på avtalet som innehåller palmolja.

MILJÖ- OCH HÅLSOSKADLIGA ÄMNEN²⁴

Ja Nej

Motivering: Vid FKU eller avrop kan krav stållas på konservburkar fria från Bisfenol A. Belåggningar som slåpper ifrån sig ämnet bisfenol A får enligt lag inte förekomma i matförpackningar avsedda för barn upp till tre år.

Förpackning med Bisfenol A

Krav på varan (frivilligt krav vid avrop eller FKU)

Vid avrop och FKU kan krav komma att stållas på att avsiktlig inblandning av ämnet Bisfenol A i livsmedelsförpackningar inte accepteras. Ramavtalsleverantör bör aktivt arbeta för att byta ut förpackningar som innehåller ämnet.

²⁴ Inköpscentralen har som ambition att minska risken för exponering av miljö- och hälsoskadliga ämnen i upphandlade varor. Genom de krav vi ståller begrånsar vi innehållet av bland annat ftalater (mjukgörare), fårgåmnen, flamskyddsmedel, flyktiga organiska eller högfluorerande ämnen samt ämnen på EU:s kandidatlista. Kraven syftar också till att minimera utslåpp och emission av miljö- och hälsoskadliga ämnen, som exempelvis formaldehyd från möbler eller kvåve- & svaveloxider, partiklar och marknära ozon från fordon.

SYSTEMATISKT MILJÖARBETE¹⁵

Ja Nej

Motivering: Vi har ställt villkor på systematiskt miljöarbete då utförandet av kontraktet anses ha betydande miljöpåverkan.

Systematiskt miljöarbete

Krav på leverantören

Leverantören ska vid ramavtalsstart och under hela ramavtalsperioden bedriva ett systematiskt och dokumenterat miljöarbete som är öppet för granskning av inköpscentralen eller inköpscentralens ombud.

Miljöarbetet ska minst omfatta för avtalsföremålen relevanta delar av verksamheten. Dokumentation som visar att ett systematiskt miljöarbete bedrivs ska finnas tillgänglig för granskning under hela ramavtalsperioden och minst innehålla:

- a. en miljöpolicy som är antagen av ledningen och som innehåller åtagande om miljöhänsyn, lagefterlevnad och ständig förbättring
- b. en miljöutredning - redovisning och prioritering av verksamhetens betydande miljöaspekter och miljörisiker (som inte är äldre än 5 år)
- c. mål och handlingsplaner för verksamhetens betydande miljöaspekter och risker, inklusive ansvarsfördelade och tidsbestämda aktiviteter för att minska negativ miljöpåverkan samt en årlig uppföljning
- d. en rutin för hur inköpscentralens varuspecifika miljökrav efterlevs och vidareförmedlas i leveranskedjan (ex. ingående kemikalier och material i varan).

Inköpscentralen eller dess ombud har rätt att begära redovisning av hur villkoren är uppfyllda. Uppföljning sker genom granskning av leverantörens dokumentation. Redovisningen av dokumentation ska följa inköpscentralens eller ombudets anvisningar och lämnas inom fyra (4) veckor eller den senare tidpunkt som inköpscentralen eller ombudet anger. Dokumentation avseende ledningssystemet ska uppfylla följande krav:

1. dokument i ledningssystemet ska vara märkta med datum och verksamhetens namn och vara giltiga under hela avtalsperioden
2. certifikat eller diplom ska täcka relevanta delar av verksamheten
3. mål- och handlingsplan ska omfatta uppföljning av målen alternativt kompletteras med en fristående uppföljning (t.ex. en revisionsrapport), och
4. rutinmässig och regelbunden kontroll ska ske av hur avtalsföremål uppfyller specifika miljökrav t.ex. avseende kemiskt innehåll i produkter.

Inköpscentralen kan komplettera uppföljningen med kontors- och fabriksrevision vid behov. Om verksamheten är certifierad enligt ISO 14001, EMAS (EC 1221/2009) eller FR2000, bedöms giltigt certifikat verifiera att villkoren i detta avsnitt "Systematiskt miljöarbete" efterlevs. Om leverantören är diplomerad

¹⁵ Inköpscentralen ställer krav på att leverantören ska arbeta systematiskt för att förbättra sin organisations miljöpåverkan och bidra till en hållbar utveckling om långtgående miljökrav samtidigt ställs i upphandlingen. Kravet syftar till att säkerställa att leverantören har den kapacitet och de rutiner som krävs för att hantera de ställda miljökraven. Leverantören kan uppfylla kravet genom certifikat såsom ISO 14001, EMAS, FR 2000 och Svensk Miljöbas (+ tillägg) eller beskrivning och verifikation av ett eget system som uppfyller våra krav.

enligt Svensk Miljöbas bedöms diplom, kompletterat med bevis avseende punkt 4 ovan, verifiera att ovanstående villkor i detta avsnitt "Systematiskt miljöarbete" efterlevs.

DJUROMSORG¹⁶

Ja Nej

Motivering: EU har viss gemensam lagstiftning för djurskydd, men tillämpningen av dessa och övriga regelverk för djuruppfödning varierar mellan olika länder. Vi öppnar upp för att upphandlande myndigheter genom FKU kan kravställa för ett gott djurskydd och djurvälstånd i linje med svensk lagstiftning. Vi hänvisar till att använda Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier och mallar för nötkött, griskött och fågel.

Djuromsorg

Det är önskvärt att de varor som ingår i ramavtalet uppfyller god djuromsorg i linje med svensk lagstiftning. Vid FKU kan krav komma att ställas eller mervärden utvärderas för nedanstående kriterier från Upphandlingsmyndigheten. Krav kan komma att förtydligas ytterligare vid FKU. I de fall uppdatering sker av nedan angivna kriterier kan även tillkommande krav komma att ställas vid FKU.

Nötkött och griskött

Transport av djur till slakt (UHM KravID 10762:1)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Köttråvara ska komma från djur där transporttiden till slakt inte varit längre än åtta timmar. Med transporttid menas den tid det tar för en transport från avsändningsort till bestämmelseort, inklusive i- och urlastning.

Om transporttiden till närmaste slakteri överstiger åtta timmar, får transporttiden i enstaka fall förlängas med högst tre timmar om fordonen uppfyller följande villkor för långa transporter:

- Det ska finnas möjlighet att nå djuren för inspektion.
- Det ska vara möjligt att ge djuren vatten på transporten.
- Det ska finnas tillfredställande ventilations- och temperaturregleringssystem, som kan anpassas efter den inre och yttre temperaturen.
- Det ska finnas skiljeväggar för att kunna skapa olika avdelningar anpassade efter djurens behov.
- Det ska finnas tillräckligt mycket strö för djurets komfort.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Information om det land/länder som transporten till slakt ägt rum i samt laghänvisning i de fall som kravet omfattas av nationell lagstiftning, till exempel Sverige: 2 kap. 13 § Djurskyddslag (2018:1192), 5 kap. 13 § SJVFS 2019:7 Saknr L5.

¹⁶ Inköpscentralen ställer krav på djuromsorg om djurprodukter eller material från djur ingår i varorna på avtalet. Kraven syftar bland annat till att säkerställa goda förhållanden under djurets liv, oavsett produktionsland, samt ansvarsfull antibiotikaanvändning.

- Giltig licens/certifikat för märkning/certifisering som omfattar kravet till exempel IP Livsmedel Grundcertifiering avsnitt för Slakttransport, Svenskt Sigill, Bedre Dyrevelfærd ett hjärta, Beter Leven en stjärna, RSPCA Assured eller likvärdig standard.
- Annat bevismedel som säkerställer att kravet är uppfyllt.

Bedövning vid slakt – kött (UHM KravID 10763:1)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Kötträvara ska komma från djur som varit helt bedövat och helt medvetslöst när avblodning sker. Från det att djuret bedövats till att det konstaterats dött, får medvetande inte återkomma, oavsett bedövningsmetod.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Information om i vilket land som djuret slaktats och laghänvisning i de fall som kravet omfattas av nationell lagstiftning, till exempel:
 - Sverige: 5 kap. 1§ Djurskyddslag (2018:1192) och 5 kap. 1§ Djurskyddsförordning (2019:66).
 - Norge: Dyrevelferdsloven 1 kap. 12 § (LOV-2009-06-19-97) och Forskrift om avliving av dyr 3 kap 9§ (FOR-2013-01-13-60).
 - Danmark: Dyrevelfærdsloven 6 kap. 25 § (LOV nr 133 af 25/02/2020) och Bekendtgørelse om aflivning, herunder slagtning, af dyr 5 kap. 11 §(BEK nr 1751 af 30/11/2020)
- Giltig licens/certifikat för märkning/certifisering som omfattar kravet till exempel IP Livsmedel Grundcertifiering avsnitt för Slakteri, QS Slaughter and Deboning, Global Red Meat Standard (GRMS), Beter Leven, eller likvärdig standard.
- Annat bevismedel som säkerställer att kravet är uppfyllt.

Ansvarsfull antibiotikaanvändning - kött och mjölk (UHM KravID 11398)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Animaliska livsmedel ska komma från djurproduktion där antibiotika inte används i tillväxtfrämjande eller rutinmässigt i förebyggande syfte. Antibiotika ska endast användas efter ordination av veterinär till sjuka djur eller till djur i grupper där sjukdom brutit ut, efter att klinisk sjukdom diagnosticerats i en del av gruppen.

Totalt antal medicinska behandlingar, orsaken till behandling och använda preparat ska dokumenteras.

Tredje och fjärde generationens cefalosporiner samt fluorokinoloner får endast användas när mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning visar att verksamt alternativ saknas.

Förslag till bevis

Leverantören ska kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Certifiering som uppfyller kravet, exempelvis IP grundcertifiering eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
- Information om råvarans ursprungsland och laghänvisning i de fall som det framgår av nationell lagstiftning att kravet uppfylls, exempelvis ursprung Sverige, 7 kap. 12 och 15 §§ SJVFS 2019:25 Saknr. D8 L41 och 1 kap. 2-4 §§ och 2 kap. 11 § SJVFS 2019:32 Saknr. D9
- Anslutning till ett kontroll- eller djurhälsoprogram som innefattar ställda krav inklusive dokumentation av antibiotikaanvändningen.

- Utdrag ur inspektionsprotokoll, praktikjournal, stalljournal och/eller läkemedelsjournal eller annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt inklusive dokumentation av antibiotikaanvändningen.

Nötkött

Betesdrift och utevistelse - nötkött (UHM KravID 10435:2)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Nötkött ska komma från djur (undantaget kalvar under 6 månader, tjurar, samt djur som hålls i karantän) som under uppfödningen har haft tillgång till bete eller annan utevistelse under minst 60 dygn under betessäsongen.

- Om nötkött kommer från nötkreatur som hålls för mjölkproduktion ska dessa hållas på bete sommartid. Djuren anses hållna på bete i ett dygn om de under dygnet kommer ut och kan vistas ute under en sammanhängande tidsperiod på minst sex timmar per dygn, på mark med växter som kan betas av djuren och som finns i sådan mängd och kvalitet att det är möjligt för djuren att med ett naturligt betesbeteende kunna beta samtidigt.
- Om köttet kommer från övriga nötkreatur (undantaget kalvar under 6 månader, tjurar, samt djur som hålls för karantän) ska dessa anses hållna ute i ett dygn om de kommer ut och kan vistas ute under en sammanhängande tidsperiod på 24 timmar.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Certifiering som uppfyller kravet, exempelvis IP nöt & mjölk grundcertifiering eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
- Information om råvarans ursprungsland och laghänvisning i de fall som det framgår av nationell lagstiftning att kravet uppfylls, exempelvis ursprung Sverige, 2 kap. 3-4 §§ djurskyddsförordningen (2019:66) samt 6 kap. 4-7 §§ SJVFS 2019:18 Saknr. L104.
- Annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt.

Utfodring vid uppställning före slakt (UHM KravID 11534)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Köttråvara ska komma från djur som utfodrats om den sammanlagda tiden för transport till slakt och uppställning överstiger tolv timmar. Fodret ska vara lämpligt för djurarten och i tillräcklig mängd. Idisslare ska förses med stråfoder.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Information om råvarans ursprungsland och laghänvisning i de fall som kravet omfattas av nationell lagstiftning, till exempel:
 - Sverige: 6 kap 6 § SJVFS 2019:8 Saknr L22
- Giltigt certifikat för certifiering som omfattar kravet vid uppställning, till exempel IP Livsmedel Grundcertifiering avsnitt för slakteri, eller likvärdigt.
- Annat bevismedel som säkerställer att kravet är uppfyllt

Foder utan GMO-innehåll (UHM KravID 10422:3)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Animaliska livsmedel ska komma från djur som under uppfödningstiden inte ätit foder som består av, innehåller eller framställts av genetiskt modifierade organismer (GMO).

Spår av godkänd GMO får endast förekomma i en proportion som inte överstiger 0,9 procent för varje enskild råvara under förutsättning att förekomsten är oavsiktlig eller tekniskt oundviklig.

Godkänd GMO avser GMO som godkänts i enlighet med direktiv 2001/18/EC och som finns i EU-kommissionens lista över GMO godkända för livsmedel.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering:
 - Certifiering för foder: Pro Terra eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
 - Certifiering för livsmedelsprodukter:
 - IP Sigill-certifiering
 - VLOG "Ohne gentechnik" eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
 - RTRS Non-GMO Standard for Producers
 - Svensk Fågel

Annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt, till exempel djurägarförsäkran via slakteri.

Griskött**Förbud mot svanskupering (UHM kravID 10440:2)**

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Griskött ska komma från djur vars svans inte avlägsnas i förebyggande syfte, exempelvis för att förhindra svansskador. En grissvans får endast avlägsnas av veterinärmedicinska skäl och ingreppet får endast utföras av veterinär.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Certifiering som uppfyller kravet, exempelvis IP gris grundcertifiering, Bedre Dyrevelfaerd minst enligt nivån "Ett hjärta", Antonius certifiering eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
- Information om råvarans ursprung och laghänvisning i de fall som det framgår av nationell lagstiftning att kravet uppfylls, exempelvis ursprung Sverige, 4 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192) och 5 kap. 2 § SJVFS 2019:25 Saknr. D8.
- Annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt.

Lösgående grisar (UHM KravID 10437:1)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Griskött ska komma från produktion där grisarna har varit lösgående under hela uppfödningen. Suggor får inte fixeras i samband med grisning.

I undantagsfall, om suggor uppvisar aggressivt eller onormalt beteende som utgör en uppenbar skaderisk för smågrisar, får rörelsefriheten tillfälligt begränsas med skyddsgrind eller motsvarande i maximalt 3 dagar. Skyddsgrind eller motsvarande anordning får också användas tillfälligt om suggans beteende utgör en uppenbar skaderisk för skötaren samt när suggan hanteras för vård och behandling.

En gris som är särskilt aggressiv mot andra grisar får tillfälligt hållas individuellt i box som den kan vända sig i utan svårigheter.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Certifiering som uppfyller kravet uppfyllt, exempelvis IP gris grundcertifiering, Bedre Dyrevelfaerd minst enligt nivån "Två hjärtan", Antonius certifiering eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
- Information om råvarans ursprungsland och laghänvisning i de fall som det framgår av nationell lagstiftning att kravet uppfylls, exempelvis ursprung Sverige, 2 kap. 12 § djurskyddsförordningen (2019:66) samt 2 kap. 8-9 §§ SJVFS 2019:20 Saknr. L106.
- Annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt.

Kyckling-, kalkon- och hönskött

Minimerad antibiotikaanvändning - kyckling (UHM KravID 11246:1)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Leverantören åtar sig att från och med avtalsstart enbart leverera råvara från kyckling som är producerad på ett sådant sätt att antibiotika, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning 2019/6/EU, inte används för att främja tillväxt eller rutinmässigt för att förebygga sjukdom. Antibiotika ska endast användas efter ordination av veterinär till sjuka djur eller till djur i grupper där sjukdom brutit ut, efter att klinisk sjukdom diagnosticerats i en del av gruppen. Det ska under hela avtalstiden finnas dokumentation för råvaran som visar totalt antal medicinska behandlingar, orsaken till behandling, och använda preparat. Det är tillräckligt att dokumentationen görs per flock(1) i den stallavdelning(2) som produktionen har skett.

Max 1 procent av den råvara från kyckling som levereras under varje 12-månaders period som kontraktet löper, räknat med början vid avtalsstart, får ha behandlats med antibiotika enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning 2019/6/EU.

Tredje och fjärde generationens cefalosporiner får endast användas när mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning visar att verksamt alternativ saknas.

Koccidiostatika som fodertillsats bedöms inte som antibiotika i detta kriterium.

(1) Med flock avses djurgrupp som hålls tillsammans i samma stallavdelning

(2) Stall avser byggnad för hållande av djur, se 1 kap. 6 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m. Stallavdelning avser en del av ett stall som är avskilt från andra delar av stallet, normalt med täta väggar.

Förslag till bevis

Anbudsgivaren bekräftar i sitt anbud att endast råvara som överensstämmer med kontraktsvillkoret kommer att levereras.

Leverantören ska under kontraktstiden på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Läkemedelsanvändning till aktuell flock enligt djurägarförsäkran, Food Chain Information (FCI) via slakteri.
- Sammanställd läkemedelsanvändning, via till exempel stalljournal och/eller läkemedelsjournal eller annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt inklusive dokumentation av antibiotikaanvändningen.

Bedövning vid slakt - kyckling, kalkon, höns (UHM KravID 10418:3)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Råvara av kyckling, kalkon och höns ska komma från djur som varit helt bedövade när avblodning sker och helt medvetslösa fram tills dess att döden inträder. De tillåtna bedövningsmetoderna är elektrisk bedövning, bedövning med koldioxid eller inerta gaser (kväve och/eller argon) är tillåtna bedövningsmetoder vid slakt av fjäderfän.

Elektrisk bedövning

Vid individuell elektrisk bedövning av fjäderfä, då elektroderna placeras på båda sidor om skallen ska strömstyrkan uppgå till minst 0,5 Ampere för fjäderfä med en kroppsvikt över 2,5 kg respektive minst 0,3 Ampere för övriga fjäderfän. Strömstyrkan ska upprätthållas till dess att djuret är bedövat.

Vid elektrisk bedövning då huvudet passerar genom ett vattenbad ska strömstyrkan, vid användning av 50–200 Hz växelström, för varje djur uppgå till minst 0,12 Ampere för kyckling och värphöns. För kalkon ska strömstyrkan, vid frekvens under 200Hz för varje djur minst uppgå till 0,25 Ampere, vid frekvens 200–1500 Hz ska strömstyrka uppgå till minst 0,40 Ampere. Strömstyrkan ska upprätthållas till dess att djuret är bedövat.

Koldioxidbedövning

Vid koldioxidbedövning ska registrering av koldioxidkoncentrationen ske på en nivå som gör det möjligt att kontrollera att den koncentration och tidsperiod som används är tillräcklig för att djuren ska vara helt medvetslösa. Bedövningen ska ske i minst två faser. I början av exponeringen ska koldioxidkoncentrationen vara högst 40 procent, följt av en högre koncentration när djuren förlorat medvetandet.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens/certifikat för följande märkning/certifiering eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
- Revisionsrapport.
- Intyg av kravuppfyllelse som verifierats av ett ackrediterat verifieringsorgan.

Transport av djur till slakt - kyckling, kalkon, höns (UHM KravID 10417:2)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Råvara från kyckling, kalkon eller höns ska komma från djur som har transporterats högst 8 timmar till slakt, inklusive i- och urlastning. Vid transport under dygnets mörka timmar ska kyckling, kalkon och höns ha transporterats högst 12 timmar till slakt, inklusive i- och urlastning. För transporter, som överstiger 8 timmar,

under dygnets mörka timmar krävs även att bilen har utrustning som gör att ventilationen och temperaturen kan anpassas till både inre och yttre temperatur.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
 - IP livsmedel grundcertifiering, avsnitt för slakttransport
 - Beter Leven (1–3 stjärnor)
 - Danmarks bedre dyrevelferd (1–3 hjärtan)
- Transportdokument med indikerad transporttid.
- Granskningsprotokoll enligt certifiering som täcker transporttid.

Ej näbbtrimning - kyckling, kalkon, höns (UHM KravID 10420:2)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Råvara från kyckling och höns ska komma från djur vars näbb inte har förändrats vid uppfödningen, till exempel genom näbbtrimning. Detta gäller även föräldragenerationen.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens/certifikat för följande märkning/certifiering eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
- Veterinär rapport av officiell veterinär på slakteri.

Hälsoredovisningssystem - kyckling och kalkon (UHM KravID 10903:3)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Det ska under hela avtalstiden finnas dokumentation för råvara från kyckling och kalkon som visar att råvaran har producerats med beaktande av förebyggande hälsoparametrar för djurvälstånd som minst omfattar:

- Kontroll av fothälsa och åtgärder för att minimera förekomst av fotskador.
- Beläggingsgrad om max 36 kg/m² för kyckling.
- Beläggingsgrad om max 40 kg/m² för kalkoner som väger mindre än 7 kilo och 45 kg/m² för kalkoner som väger 7 kilo eller mer.
- Rutiner och åtgärder enligt kontrollprogram som minimerar *Campylobacter* och samtliga salmonellaserotyper i uppfödningen.
- Rengöring mellan djuromgångarna.

Hälsoparametrarna ska följas upp på ett systematiskt sätt, orsaker till exempelvis uppkomna fotskador eller smittor ska analyseras, avvikelser ska dokumenteras och leda till lämpliga åtgärder i samråd med en veterinär eller produktionsrådgivare för att avhjälpa problemen.

Förslag till bevis

Anbudsgivaren bekräftar i sitt anbud att endast råvara som överensstämmer med kontraktsvillkoret kommer att levereras.

Leverantören ska under kontraktstiden på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens/certifikat av följande märkning/certifiering eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
- Anslutning till ett etablerat och väldokumenterat hälsoprogram för aktuellt djurslag som omfattar hälsoparametrarna enligt kravet.
- Genomförande av ett eget djurvälståndsprogram som omfattar ovan nämnda punkter med åtgärder för förebyggande djurhälsovård enligt stalljournal och läkemedelsjournal.

Foder utan GMO-innehåll (UHM KravID 10422:3)

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Animaliska livsmedel ska komma från djur som under uppfödningstiden inte ätit foder som består av, innehåller eller framställts av genetiskt modifierade organismer (GMO).

Spår av godkänd GMO(1) får endast förekomma i en proportion som inte överstiger 0,9 procent för varje enskild råvara under förutsättning att förekomsten är oavsiktlig eller tekniskt oundviklig.

- (1) Godkänd GMO avser GMO som godkänts i enlighet med direktiv 2001/18/EC och som finns i EUkommissionens lista över GMO godkända för livsmedel.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering

- Certifiering för foder: Pro Terra eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
- Certifiering för livsmedelsprodukter:
 - IP Sigill-certifiering
 - VLOG "Ohne gentechnik" eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
 - RTRS Non-GMO Standard for Producers
 - Svensk Fågel
- Annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt, till exempel djurägarförsäkran via slakteri.

EKONOMISK BROTTSLIGHET¹⁷

Ja Nej

Motivering: Inte relevant då inga betydande risker för ekonomisk brottslighet har konstaterats.

¹⁷ Inköpscentralen ställer krav som syftar till att minska förekomsten av ekonomisk brottslighet om riskerna för just detta är höga. Det kan till exempel gälla krav på förebyggande åtgärder mot korruption. Samtidigt kontrollerar vi förekomsten av organiserad brottslighet, bestickning, bedrägeri, penningtvätt eller finansiering av terrorism, terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet och människohandel samt att leverantören har fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter.

ÖVRIGT

Ja Nej

Motivering: Ekologiska varor: Det finns idag inget standardutbud av ekologiska varor inom det aktuella sortimentet. Mervärde gavs om ekologiska varor offererades i upphandlingen. Ekologiska produkter kan också efterfrågas vid avrop eller FKU, och producenterna har i viss mån möjlighet att anpassa sin produktion av en batch.

Ekologiska varor

Krav på varan

Mervärde ges vid utvärdering av varor om varorna är producerade i enlighet med förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter. För att mervärde ska kunna erhållas ska varors märkning för EU-ekologiskt eller likvärdigt kunna uppvisas.

Ekologisk vara

Krav på varan (frivilligt krav vid FKU)

Vid FKU kan krav eller mervärde komma att ställas att varorna ska vara producerade i enlighet med förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter.

UPPFÖLJNING

För oss är uppföljning en förutsättning för hållbar upphandling. Därför arbetar vi systematiskt med att följa upp de hållbarhetskrav vi ställer. I de fall vi upptäcker avvikelser från våra krav, eller faktisk negativ påverkan i en leverantörs verksamhet, varor eller tjänster kopplade till vår verksamhet, vidtar vi åtgärder och begär rättelse. Vid grova överträdelser kan vi även använda viten eller häva avtal.

Uppföljning görs genom egenrapportering, dokumentgranskning, enkäter och intervjuer, mätningar och analyser, leverantörsmöten, revisioner samt platsbesök.

Läs mer om våra uppföljningar på Addas hemsida.